

Euroopa Liit aktsepteerib Eesti tervishoiutöötajate kvalifikatsiooni

Pille Saar – Sotsiaalministeerium

Liitumisel Euroopa Liiduga laieneb ka Eestile üks avatud ühisturu aluspõhimõtetest: töötajate võimalus vabalt valida töö- ja elukohta üle Euroopa. Lisaks Eesti arstide palju laiematele võimalustele välismaal töötada, tähendab see muudatus võimalust ka teiste riikide arstidel töötada Eestis.

Euroopa Liidu liikmesriikides reguleeritakse sektoraalsete direktiividega arstide, hambaarstide, proviisorite (farmatseutide), ämmaemandate ja üldõdede kutsetegevust ning kutsekvalifikatsioonide vastastikust tunnustamist. Eesti kõrghariduses on need direktiivid õppekavade kestuse ja õppe sisu osas kooskõlas ülikooliseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse alusel kinnitatud õppekavadega. Eesti arsti, hambaarsti, proviisori ja ämmaemanda õppekavad on Euroopa Liidu nõuetega vastavuses alates 1997. aastast ning õdede õppekava 1996. aastast. Seega võib öelda, et Eesti tervishoiutöötajate koolitus ja kvalifikatsiooni tunnustamine on kokku sobitatud Euroopa Liidu nõuetega.

Euroopa Liidus lähtutakse tervishoiutöötajate kutsekvalifikatsioonide vastastikusel tunnustamisel kahest olulisest printsiibist: automaatselt või omandatud õiguse alusel tunnustamisest. Tunnustamisel tehakse vahet, kas õppekava, mille alusel väljastatakse kvalifikatsiooni tõendav dokument (tunnistus, diplom, sertifikaat või mõni muu kvalifikatsioonitõend), vastab Euroopa Liidus vastava kutse õppekavale kehtestatud nõuetele või mitte. Dokumenti, mis tõendab koolituse sisu vastavust Euroopa Liidu nõuetele, tunnustatakse automaatselt, see tähendab et liikmesriiki tööle suunduva tervishoiutöötaja kvalifikatsiooni tõendab ainult diplom. Diplomite nimetused, mis on kooskõlas Euroopa Liidu koolitusnõuetega, on

esitatud iga kutset reguleeriva direktiivi lisas. Juhul kui diplomi nimetus erineb direktiivi lisas olevast nimetusest, piisab pädeva organi tõendist (Eestis Tervishoiuameti registreerimistunnistusest), mis kinnitab, et vastava diplomi esitaja on koolitatud vastavalt Euroopa Liidu koolitusnõuetele.

Kvalifikatsiooni tunnustatakse omandatud õiguse põhimõtte kaudu, kui tervishoiutöötajal on sellise õppeasutuse diplom, mille koolituse sisu ei ole kooskõlas Euroopa Liidus tunnustatud koolitusnõuetega. Kui sellist diplomit omav tervishoiutöötaja soovib minna liikmesriiki tööle, peab ta lisaks diplomile esitama lisadokumente sõltuvalt sellest, kuivõrd erineb tema koolitus Euroopa Liidu koolitusnõuetest.

Lisadokument võib olla:

- dokument, mis kinnitab, et isik on taotluse esitamisele eelnenu viie aasta jooksul vähemalt kolm järjestikust aastat töötanud eelmisel asukohamaal kvalifikatsiooni tõendavas dokumendis märgitud erialal. Eriarsti kvalifikatsiooni tunnustamiseks on vajalik esitada dokument, mis kinnitab, et isik on vastaval eriarsti erialal töötanud nõutavale residentuuri kestusele kahekordse aja vältel;
- tõend eelmisel asukohamaal tegutsemisõiguse kohta.

Tavaliselt nõutakse tervishoiutöötajatelt, kellel on endises Nõukogude Liidus välja antud diplom, mõlemat lisadokumenti. Teistelt tervishoiutöötajatelt, kelle koolituse sisu ei vasta Euroopa Liidu nõuetele, nõutakse ainult erialal töötamist tõendavat dokumenti.

Eesti tervishoiutöötajatel, nii nendel, kellel on Nõukogude Liidu aegne diplom, kui ka nn vana õppekava läbinutel, on lisaks diplomile vaja esitada Tervishoiuameti registreerimistõend.

Registreerimistõend on piisavaks tõendiks, et tervishoiutöötaja pädevus on eelnevalt kontrollitud ning tema kvalifikatsioon on aktsepteeritud Euroopa tööturul.

Praegusel ajal on Eesti tervishoiuvaldkonda reguleerivate õigusaktide puuduseks nn omandatud õiguse printsiibi mittearvestamine Euroopa Liidust tulnud kodanike suhtes. Nimetatud Euroopa Liidu koolitusnõude kooskõlastamine on kavandatud käesoleva aasta teise poolaastasse.

Mis puutub keelenõudesse, siis diplomite vastastikuse tunnustamise seisukohalt on oluline ainult kvalifikatsiooni vastavus, kvalifikatsiooni tunnustamisel ei arvestata keeleoskuse nõuet. Küll aga ei

tähenda diplomite tunnustamine automaatselt töökoha saamist soovitud liikmesriigis. Töö saamine sõltub tööandjast ja siinkohal peab töösoovija arvestama loomulikult kohaliku kultuuri eripäraga, mille hulka kuulub ka liikmesriigis kasutusel oleva keele tundmine, mis on aluseks nii patsientide ja kolleegidega suhtlemisele kui ka igapäevaeluga toimetulekule.

Lühidalt võib isikute vaba liikumise tähenduse kokku võtta selliselt: Euroopa Liidu liikmesriik peab kohtlema teise liikmesriigi kodanikke oma kodanikega võrdselt ega või seada piiranguid teisest liikmesriigist tulnud tervishoiutöötaja kvalifikatsiooni tunnustamisel.